

Jukka Eenilä

Suomen merimuseo 1997

Suomen merimuseo on osa Museovirastoa. Museon toimipaikka sijaitsee Hylkysaarella, joka on Helsingin vanha luotsiasema. Museo harjoittaa merihistoriaan liittyvää tutkimusta, näyttelytoimintaa ja vettyneen materiaalin konservointia. Museolla on valokuva- ja hylkyarkisto sekä esinekokoelmat ja mm. 40 työ- ja huvivenettä sekä museomajakkalaiva *Kemi* (1901), museohöyryjäänmurtaja *Tarmo* (1907, sijaintipaikka Kotka) ja meripelastusalus *Haapasaari* (1937, sijaintipaikka Kotka). Merimuseolla on myös lakisääteisiä viranomaistehtäviä.

Asiantuntijapalvelut ja viranomaistehtävät

Merimuseo toimii muinaismuistolain mukaisena asiantuntijaviranomaisena merellistä kulttuuriperintöä ja sen hoitoa koskevissa kysymyksissä ja vedenalaisia muinaisjäännöksiä koskevissa asioissa. Merimuseo on 1997 käsitellyt 63 sukelluslupanomusta ja antanut viranomaisille 7 vedenalaisia maanrakennustöitä koskevaa lausuntoa.

Merimuseo valvoo myös muinaismuistolain rauhoittamia hylkyjä yhdessä alueellisten merivartiostojen kanssa.

Merimuseo suoritti kuluneella purjehduskaudella 5 rauhoitetun hylyn tarkastuksen. Huomattavimmat kohteet olivat Helsingin edustalla 1780-luvulla upotetun linjalaiva *Kronprins Gustav Adolfin* sukellukset ja Nauvon Borstön vuonna 1747 uponneen *St. Mikaelin* hyllyn lastin esinenostot.

Rekisterit

Merimuseo päivittää museon yhdessä Suomen ympäristökeskuksen kanssa ylläpitämää muinaismuistolain suojaamien hylkyjen atk-pohjaista hylkyrekisteriä. Rekisteriin vietiin 1997 24 uutta hylkyilmoitusta.

Samoin merimuseo ylläpitää atk-pohjaista perinnelaivarekisteriä arvokkaiksi luokiteltujen alusten asianmukaisen korjaustoiminnan ja säilymisen varmistamiseksi. Rekisteriin on hyväksytty anomuksesta 54 alusta. Perinnelaivarekisterilautakunta tekee esitykset Museovirastolle harkinnanvaraisten valtionavustusten myöntämisestä rekisteriin hyväksytyille aluksille. Vuonna 1997 korjausavustuksia myönnettiin 535.000 markkaa.

Näyttelytoiminta

Merimuseossa on ollut avoimna perusnäyttelyt, majakkalaiva *Kemi*, työ- ja huvivenehalleissa olevat veneet, viittavene Saimaalta ja vipumajakka.

Museon kesänäyttely esitteli Hylkysaarta entisenä Helsingin luotsiasemana. Museo osallistui myös Helsingin kansainvälisille venemessuille omalla osastollaan ja yhdessä Museoviraston muiden museoiden kanssa matkailumessuille.

Vuoden 1997 näyttelytoiminnan päätavoite oli keväällä 1998 tapahtuva museohöyryjäänmurtaja *Tarmon* ja virolaisen museo-

höyryjäänmurtaja *Suur Töllin* yhteisvierailujen järjestäminen Helsingissä ja Tallinnassa yhdessä Eesti Meremuuseumin kanssa. Aluksilla oli merkittävä osuus Suomen ja Viron itsenäistymisprosesseissa keväällä 1918 ja meritapahtumissa Suomenlahdella 1918-1919, minkä tapahtumien 80-vuotismuistoksi alusten vierailut niihin rakennettavine näyttelyinen järjestetään. Vierailujen aikana yleisöllä on myös mahdollisuus tutustua näiden kahden koneistoltaan erilaisen jäänmurtajan höyrykone-tekniikkaan.

Kansainvälinen toiminta

Merimuseo on mukana Itämeren alueen ja Skandinavian maiden meriarkeologisessa yhteistyössä ja perinnelaiavrekisterilautakunnan kautta järjestöjen Common European Maritime Heritage Council ja International Congress of Maritime Museums hallituksissa.

Merimuseolla on tiivistä yhteistyötä Eesti Meremuuseumin, Tallinna, ja Saaremaa Muuseumin, Kuressaari, kanssa.

Merimuseon kannatusyhdistys

Loppuvuodesta 1997 merimuseolle perustettiin kannatusyhdistys nimeltään Suomen merimuseon tuki r.y, Stödförening för Finlands sjöhistoriska museum r.f. Yhdistyksen kotipaikka on Helsinki.

Yhdistyksen hallituksen puheenjohtajaksi valittiin toimialajohtaja Erkki Grönqvist, Neste Oy, varapuheenjohtajaksi toimitusjohtaja Alpo Naski, Suomen Satamaliitto ry, hallituksen muiksi jäseniksi konserninjohtaja Juha Nurminen, John Nurminen Oy, kansanedustaja Raimo Tiilikainen, Suomen Merihistoriallinen Yhdistys ry, pääjohtaja Kyösti Vesterinen, Merenkululaitos ja yli-intendentti Jukka Eenilä, Museovirasto. Yhdistyksen sihteeriksi valittiin tutkija Marja Pelanne, Suomen merimuseo ja asiamieheksi kauppateknikko Matti Haajasalmi, Suomen merimuseo.

Yhdistys toimii kolmella tasolla. Yhdistys toimii kannatusyhdistyksenä, muodostaa Suomen merimuseon yhteistyöverkoston ja harjoittaa liiketoimintaa.

Kuva: Laivaston raivaajasukeltajat Teredo-tukialuksen kannella kesäkuussa 1997. He kävivät Kronprins Gustav Adolfin hyllyllä poistamassa hylystä löytyneen räjähtämättömän modernin kranaatin. Valokuva: Suomen merimuseo.

The divers of the Navy on board the support vessel *Teredo* in June 1997, after having removed a live shell from the wreck of the *Kronprins Gustav Adolf*.
Photo: The Maritime Museum of Finland.

The Maritime Museum of Finland 1997

The Maritime Museum of Finland, a part of the National Board of Antiquities, is situated on the island of Hylkysaari, formerly the Helsinki pilot station, off Helsinki. The operations of the Museum include maritime historical research, exhibitions, and conserving underwater finds. The Museum's collections include maritime objects, over forty boats, the museum lightship *Kemi* (1901), the museum steam icebreaker *Tarmo* (1907), located in Kotka, and the rescue vessel *Haapasaari* (1937) also located in Kotka.

Expert services and official duties

The Museum has an official role as the government authority responsible for questions concerning maritime cultural heritage and underwater finds. In 1997, the Museum treated 63 applications for diving permits and rendered opinion on seven cases concerning underwater building projects. The Museum is also responsible for monitoring and protecting wrecks in co-operation with the Coast Guard.

The Museum organized inspection dives on five protected wrecks during this sailing season. The most important of these were the line-of-battle ship *Kronprins Gustav Adolf* wreck, sunk off Helsinki in the 1780's, and the *St. Mikael* wreck in Borstö, Nauvo, where some objects were also removed to the Museum.

Registers

The Museum maintains a register of protected wrecks together with the Finnish Environment Institute. This year 24 new wrecks were included in the register.

The Register of Traditional Ships, aiming at ensuring the preservation and proper restoration of culturally and historically valuable ships, is also maintained by the Museum. At present the Register includes 54 vessels. The Committee of the Register treats applications seeking Government support for repairs and restoration of the vessels included in the Register. In 1997, FIM 535,000 were granted for this purpose.

Exhibitions

The permanent exhibition of the Museum, together with the lightship *Kemi*, the work and leisure boats, a spar buoy laying boat, and a replica of a coal-burning lever light, have been on view to the public. The summer exhibition presented the museum island's past as a former pilot station island. The Museum took part in the Travel Fair and the International Boat Show, both in Helsinki.

The main goal of the operations in 1997 was preparing for the visits to Helsinki and Tallinn by the museum icebreakers

Tarmo and *Suur Tõll* in the spring of 1998. This is a joint project between the Maritime Museum of Finland and the Estonian Maritime Museum. The two icebreakers played an important role in the birth of independence for Finland and Estonia in the spring of 1918, and later in the naval history on the Gulf of Finland during the events of 1918-1919. The visits of the icebreakers to the two capitals, and the exhibitions on board them, mark the eightieth anniversary of these events.

International activities

The Museum takes part in maritime archaeological co-operation with other Baltic and Scandinavian countries. Through the Register of Traditional Ships, the Museum is represented in the

Boards of the Common European Maritime Heritage Council and the International Congress of Maritime Museums.

The Museum works in close association with the Estonian Maritime Museum in Tallinn and the Saaremaa Museum in Kuresaar.

The Support Organisation for the Maritime Museum

A Support Organisation for the Museum was founded in 1997. The aim of the Organisation is to further the Museum's operation, to form a co-operation network for the Museum, and to carry on business activities.